

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευρετήριο χαρτών	15
Ευρετήριο εικόνων	16
Πρόλογος στην ελληνική έκδοση	19
Πρόλογος	21
Ευχαριστίες	27
Εισαγωγή: Τι είναι η Ευρώπη;	29
Ευρώπη και «χριστιανοσύνη»	30
Γεωγραφικοί ορισμοί	32
Οι ασυνήθιστες θάλασσες της Ευρώπης: Μεσόγειος και Βαλτική	36
Οι ασυνήθιστες φυλές της Ευρώπης	36
Ευρωπαϊκές γλώσσες	37
Το θρησκευτικό αμάλγαμα της Ευρώπης	39
Οι άνισοι ρυθμοί ανάπτυξης σε περιοχές της Ευρώπης	41
Επισημάνσεις προς τον αναγνώστη	43
<i>Λίγα λόγια για την ενότητα «Πρόσθετη Βιβλιογραφία»</i>	44
<i>Επισκοπήσεις κατά έθνος και θεματική</i>	45
<i>Βιογραφίες</i>	47
<i>Ιστοριογραφία και Βιβλιογραφία</i>	48
Πρόσθετη Βιβλιογραφία (στην Εισαγωγή)	49
ΜΕΡΟΣ Ι. ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΕΓΕΡΣΗ: ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ, 1815-1840	51
1. Η κληρονομιά της Γαλλικής Επανάστασης	53
Η υπεροχή της Γαλλίας	53
Οι αλλαγές που έφερε η Επανάσταση	54
Ο μυστικισμός της Επανάστασης	55
Τα πρώτα στάδια της Επανάστασης	56
Τα αίτια της Επανάστασης: Ιστορικά προηγούμενα	57
Το αμφιλεγόμενο ιδεώδες της ισότητας	58
Πολιτική ισότητα για τους Εβραίους;	60
Τα διαφορετικά νοήματα της αδελφοσύνης	60
Απολογισμός της Επανάστασης: Προοδευτική ή οπισθοδρομική;	62
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	65

2. Το Συνέδριο της Βιέννης και η μεταναπολεόντεια Ευρώπη, 1815-1830	67
Μια άκρως ευρωπαϊκή συνάντηση	67
Οι μεγάλες δυνάμεις: Στόχοι και συμβιβασμοί	71
Ο Ναπολέων επιστρέφει: Οι εκατό ημέρες	73
Το Πολωνικό Ζήτημα	75
Λοιπές εδαφικές διευθετήσεις	77
Τα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα επιτεύγματα του Συνεδρίου	79
Η περίοδος της καταπίεσης στη Βρετανία	81
Η καταστολή του Μέτερνιχ	83
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	84
3. Οι μηχανές της αλλαγής	85
Εννοιοποίηση της ιστορικής αλλαγής	85
Η Βιομηχανική Επανάσταση και οι προϋποθέσεις της	87
Το βρετανικό μοντέλο εκβιομηχάνισης	88
Η εκβιομηχάνιση σε άλλες χώρες	91
Αντίσταση στην εκβιομηχάνιση	94
Τεχνολογικές καινοτομίες και εκβιομηχάνιση	95
Οι συνέπειες των βιομηχανικών αλλαγών	98
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	99
4. Η εποχή της σποράς των ιδεολογιών: Ο αιώνας των ανοιχτών «ζητημάτων»	101
Τα μεγάλα «ζητήματα» της Ευρώπης και η ευρωπαϊκή πίστη στην πρόοδο	102
Η ασαφής γένεση και εξέλιξη των ευρωπαϊκών -ισμών	103
Συντηρητισμός, φιλελευθερισμός, σοσιαλισμός	104
Έντμουντ Μπερκ: Η συντηρητική παράδοση και οι αντίπαλοί της	106
Φεμινισμός και Γυναικείο Ζήτημα	107
Η εξέλιξη της φιλελεύθερης θεωρίας και πρακτικής: Ριζοσπαστισμός και ωφελιμισμός	109
Κλασικός φιλελευθερισμός	110
Ο Μιλ για το σοσιαλισμό και το φεμινισμό	112
Το φανταστικό, αλλά «επιστημονικό», σοσιαλιστικό όραμα του Φουριέ	114
Ο «πρακτικός» σοσιαλιστής Ρόμπερτ Όουεν	116
Σεν-Σιμόν, ο προφήτης του μοντερνισμού	117
Η κομμουνιστική παράδοση	119
Ρομαντισμός και κλασικισμός	120
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	122
ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1820 ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΥΦΕΣΗ ΤΩΝ ΔΕΚΑΕΤΙΩΝ ΤΟΥ 1870 ΚΑΙ ΤΟΥ 1880	123
5. Αγώνες, νίκες, διλήμματα και ήττες του φιλελευθερισμού	127
Η Επανάσταση του 1830 στη Γαλλία	128
Ο αναβρασμός της δεκαετίας του 1830	129

Το κίνημα κατάργησης των Νόμων για τα Σιτηρά	134
Ο Μεγάλος Λιμός της Ιρλανδίας	136
Το σκοτεινότερο όραμα του Τόμας Μάλθους	138
Ξανά επανάσταση στη Γαλλία	139
Μεταρρύθμιση στη Βρετανία: Το κίνημα των χαρτιστών	140
Οι επαναστάσεις του 1848 και το τέλος της Ευρώπης του Μέτερνιχ	141
Η προσωρινή ρεπουμπλικανική κυβέρνηση και τα «εθνικά εργαστήρια»	142
Η κλιμάκωση των ταξικών συγκρούσεων και οι «μέρες του Ιουνίου»	143
Το Εθνικό Ζήτημα κυρίαρχο εκτός Γαλλίας	143
Βαθιές εσωτερικές διαιρέσεις των επαναστατών	145
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	148
6. Εθνικισμός και εθνική ενοποίηση	149
Προβλήματα ορισμού	149
Ιδέες για το γερμανικό έθνος	153
Λαός, γλώσσα και κράτος: Χέρντερ και Χέγκελ	154
Σλαβικές ταυτότητες	156
Νότια Ευρώπη: Λατινικές ταυτότητες	157
Η νέα ισορροπία ισχύος στην Ευρώπη: Οι πόλεμοι στα μέσα του 19ου αιώνα	159
Η ενοποίηση της Ιταλίας	161
Η ενοποίηση της Γερμανίας	162
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	166
7. Κρατική εδραίωση και εκσυγχρονισμός στα μέσα του αιώνα:	
Αυστρία, Ρωσία, Γαλλία	169
Η Αυτοκρατορία των Αψβούργων	169
Η Ρωσική Αυτοκρατορία	174
Η Δεύτερη Αυτοκρατορία της Γαλλίας	178
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	182
8. Αισιοδοξία, πρόοδος, επιστήμη: Από τη δεκαετία του 1850 μέχρι το 1871	183
Ο Γαλλοπρωσικός Πόλεμος και η Παρισινή Κομμούνα	183
Η κλασική εποχή του βρετανικού φιλελευθερισμού	188
Κοινωνική ειρήνη, πολιτική σταθερότητα και οικονομική παραγωγικότητα στη Βρετανία	190
Φιλελευθερισμός, αύξηση του πληθυσμού και δημοκρατία	191
Το Ιρλανδικό Ζήτημα	193
Δαρβίνος και δαρβινισμός	194
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	199
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΥΦΕΣΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ:	
ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1870 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1914	201
9. Οι δεκαετίες του 1870 και του 1880: Χρόνια ύφεσης και ταπείνωσης	203
Η μαρξιστική εξάπλωση: Διαφωνίες για το πραγματικό νόημα του μαρξισμού	203
Η εξέλιξη του κοινωνικού δαρβινισμού και της εξελικτικής σκέψης	207

Επαναστατικά κινήματα στη Ρωσία τις δεκαετίες του 1870 και του 1880	210
Η εμφάνιση του σύγχρονου φυλετικού-πολιτικού αντισημιτισμού	212
Ο αντισημιτισμός στη Γερμανία	216
Η μικρή επιρροή του αντισημιτισμού στην Ιταλία και τη Βρετανία	217
Ο αντισημιτισμός στη Γαλλία: Ο Ρενάν και τα σκάνδαλα της δεκαετίας του 1880 . .	218
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	220
10. Η Γερμανία και η Ρωσία κατά την μπελ επόχ, 1890-1914	223
Η άνοδος της Γερμανίας	224
Η αμφισβήτηση του φιλελευθερισμού, η μαζική πολιτική και η Δεύτερη Βιομηχανική Επανάσταση	225
Η επιρροή του Φρίντριχ Νίτσε	227
Οι νέες πτυχές του Γερμανικού Ζητήματος	228
Η εξέλιξη της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας: Η αντιπαράθεση του αναθεωρητισμού	231
Η Ρωσία υπό τον Νικόλαο Β΄	234
Η γοητεία του μαρξισμού στη Ρωσία και η ανάδειξη του λενινισμού	235
Ο Ρωσοϊαπωνικός Πόλεμος, 1904-1905	238
Επανάσταση και αντιδράσεις στη Ρωσία, 1905-1914	239
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	241
11. Η Γαλλία και η Βρετανία κατά την μπελ επόχ, 1890-1914	243
Η Γαλλία σε αναβρασμό	243
Η υπόθεση Ντρέιφους	245
Ο γαλλικός σοσιαλισμός	250
Η εδουαρδιανή Βρετανία	251
Ο Πόλεμος των Μπόερς	254
Το Γυναικείο Ζήτημα	258
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	261
12. Τα αίτια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου	263
Εντεινόμενη διεθνής αναρχία, υπερεθνικισμός, πόλωση των συμμαχιών	264
Ένας αναπόφευκτος πόλεμος;	266
Ο ρόλος της προσωπικότητας και της τύχης	267
Η δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου	268
Από την ευφορία στον πόλεμο των χαρακωμάτων	272
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	275
ΜΕΡΟΣ IV. Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ, 1914-1943	277
13. Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, 1914-1918	279
Η στασιμότητα στο δυτικό μέτωπο και η εξάπλωση του πολέμου στην Ανατολή . .	279
1916: Οι Μάχες του Βερντέν και του Σομ	282
1917: Ένα σημείο καμπής	284
Από το φθινόπωρο του 1917 μέχρι το φθινόπωρο του 1918: Η τελευταία χρονιά του πολέμου και η κατάρρευση της Γερμανίας	288

Νοέμβριος 1918: Ο απολογισμός του πολέμου	290
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	291
14. Η Επανάσταση στη Ρωσία, 1917-1921	293
Μια επανάσταση του προλεταριάτου;	293
Η επανάσταση του Μαρτίου (Φεβρουαρίου): Προσωρινή κυβέρνηση και σοβιέτ	295
Η επιστροφή του Λένιν: Τα παράδοξα της μπολσεβίκικης θεωρίας και πρακτικής	299
Πώς κατέλαβαν την εξουσία οι Μπολσεβίκοι	302
Η συντακτική συνέλευση	303
Εμφύλιος πόλεμος στη Ρωσία: Η «ερευθρά τρομοκρατία»	305
Η αποτυχία της επανάστασης στη Δύση	308
Τι «συνέβη πραγματικά» στη Ρωσία από τον Νοέμβριο του 1917 μέχρι τον Μάρτιο του 1921;	310
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	311
15. Η Συνδιάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων	313
Σύγκριση των διευθετήσεων του 1815 και του 1919: Το ζήτημα της γερμανικής ενοχής	313
Η λαϊκή πίεση, η «νέα διπλωματία», η απομόνωση της Ρωσίας	316
Ο ρόλος του Ουίλσον: Τα Δεκατέσσερα Σημεία	317
Τα διάδοχα κράτη και το ζήτημα της αυτοδιάθεσης	318
Η δημιουργία νέων εθνών-κρατών: Τσεχοσλοβακία και Γιουγκοσλαβία	319
Τα διλήμματα και οι αντιφάσεις των εθνικών-γλωσσικών κρατών	321
Οι συνθήκες για τις μειονότητες	322
Οι εντολές της Κοινωνίας των Εθνών	323
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	326
16. Τα διλήμματα της φιλελεύθερης δημοκρατίας τη δεκαετία του 1920	327
Η συγκράτηση της Γερμανίας: Η αδυναμία της Κοινωνίας των Εθνών, 1919-1929	328
Τα διλήμματα της αμερικανικής ηγεσίας: Απομονωτισμός	329
Αντιδραστικές τάσεις και Γυναικείο Ζήτημα	331
Οι παρενέργειες της Συνθήκης των Βερσαλλιών: Υπονόμευση της Γερμανικής Δημοκρατίας	334
Η εξέλιξη της φιλελεύθερης δημοκρατίας στη Γερμανία	336
Οι εξελίξεις στην Τρίτη Γαλλική Δημοκρατία	337
Η σύντομη διακυβέρνηση της Βρετανίας από το Εργατικό Κόμμα	339
Το κραχ του χρηματιστηρίου τον Νοέμβριο του 1929: Η αρχή της Μεγάλης Ύφεσης	341
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	342
17. Σταλινική Ρωσία και διεθνής κομμουνισμός	343
Στάλιν και σταλινισμός	343
Η δεκαετία του 1920: Τα ανεπίλυτα διλήμματα και ο διάλογος για την εκβιομηχάνιση	345

Η επικράτηση του Στάλιν στον αγώνα για την εξουσία	347
Ο Στάλιν και το Εβραϊκό Ζήτημα στο Κόμμα των Μπολσεβίκων	350
Κολεκτιβοποίηση και Πενταετές Πρόγραμμα	352
Η εποχή της μεγάλης εκκαθάρισης	356
1939: Τελικός απολογισμός – Παράδοξα και αστάθμητοι παράγοντες	359
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	360
18. Η άνοδος του φασισμού και του ναζισμού, 1919-1939	361
Οι ρίζες του ιταλικού φασισμού	362
Ο Μουσολίνι στην εξουσία	363
Το εξελισσόμενο νόημα του φασισμού: Αρχικές σχέσεις με το ναζισμό	365
Η εξάπλωση του φασισμού εκτός Ιταλίας, 1922-1933	367
Ναζισμός: Οι λόγοι της έλξης που ασκούσε	370
Η φύση του χιτλερικού αντισημιτισμού	372
Ο Χίτλερ στην εξουσία	375
Μια μετριοπαθής λύση στο Εβραϊκό Ζήτημα;	380
Ναζιστική και σοβιετική εξουσία: Συγκρίνοντας δύο δεινά	381
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	381
19. Οι ρίζες του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου και του Ολοκαυτώματος, 1929-1939	383
Ευρωπαϊκή διπλωματία, 1929-1934	383
Οι υποχωρήσεις του Χίτλερ – Το Μέτωπο της Στρέσα	385
Το κρίσιμο σημείο καμπής, 1934-1935: Η πολιτική της Κομιντέρν και ο πόλεμος στην Αιθιοπία	388
Το Λαϊκό Μέτωπο στη Γαλλία, 1935-1939	391
Ο Ισπανικός Εμφύλιος Πόλεμος, 1936-1939	394
Η εποχή του κατευνασμού, 1936-1938	398
Αξιολόγηση της πολιτικής του κατευνασμού	402
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	404
20. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και το Ολοκαύτωμα, 1939-1943	405
Ο κατευνασμός εξ Ανατολών και το ξέσπασμα του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου	406
Τα πρώτα στάδια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου	409
Το δυτικό μέτωπο, 1940	414
Ο πόλεμος κατά του ιουδαιομπολσεβικισμού	416
Η αλλαγή του ρου των γεγονότων	419
Νίκες στο Στάλινγκραντ και στο τόξο του Κουρσκ	423
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	425
ΜΕΡΟΣ V. Η ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Ο ΨΥΧΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ, 1943-1989 ΚΑΙ ΕΞΗΣ	427
21. Νίκη, ειρήνη και τιμωρία, 1943-1946	431
Τα προβλήματα και τα παράδοξα της νίκης	431
Σχεδιασμοί για τη νίκη	435

Προσωπική διπλωματία και Realpolitik	438
Κερδίζοντας τον πόλεμο: Μύθοι και πραγματικότητες	442
Η αμφιλεγόμενη ειρήνη	444
Τα τελικά στάδια του Ολοκαυτώματος: Εκδίκηση	446
Οι Δίκες της Νυρεμβέργης	448
Τα διλήμματα και τα παράδοξα της τιμωρίας	452
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	455
22. Η Ευρώπη στο ναδίρ, το Γερμανικό Ζήτημα και τα αίτια του Ψυχρού Πολέμου, 1945-1950	457
Οι νεκροί του πολέμου μεταξύ των στρατιωτών και των αμάχων	457
Το ανεπίλυτο Γερμανικό Ζήτημα: Τα σύνορα της Γερμανίας	459
Αποναζικοποίηση	460
Οι δύο Γερμανίες: Ανατολική και Δυτική	463
Σουμάχερ και Αντενάουερ	466
Σοσιαλδημοκράτες έναντι Χριστιανοδημοκρατών	468
Η μεταπολεμική Αυστρία	469
Τα αίτια και η φύση του Ψυχρού Πολέμου	470
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	476
23. Ο μυστικισμός της επανάστασης: Ιδεολογίες και πραγματικές συνθήκες από το 1945 μέχρι τη δεκαετία του 1960	477
Ο μυστικισμός της επανάστασης στις αρχές της μεταπολεμικής περιόδου	477
Ο δημοκρατικός σοσιαλισμός στη Δυτική Ευρώπη: Μεγάλη Βρετανία	479
Ο δημοκρατικός σοσιαλισμός στη Δυτική Ευρώπη: Σκανδιναβία	483
Ο μυστικισμός της επανάστασης, η προσωπολατρία και ο «υπαρκτός» σοσιαλισμός	485
Τιποϊσμός και οι νέες δίκες-παρωδία	486
Ο θάνατος του Στάλιν και η «αποσταλινοποίηση» επί Χρουστσόφ	488
Οι εξεγέρσεις του 1956 στην Πολωνία και την Ουγγαρία	490
Η Κρίση των Πυραύλων στην Κούβα, 1962	492
Η Ανατολική Γερμανία και το Τείχος του Βερολίνου	494
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	495
24. Το τέλος του ιμπεριαλισμού και η ευρωπαϊκή ανάκαμψη, 1948-1968	497
Η εξάντληση της Ευρώπης και το τέλος της αυτοκρατορίας	497
Η Ινδία και η Μέση Ανατολή	499
Οι νέες διαστάσεις του Εβραϊκού Ζητήματος	502
Η «γαλλική» Αλγερία	505
Οι ιδιοτροπίες της ιστορικής μνήμης: Ο ρόλος του Ψυχρού Πολέμου	507
Η εγκαθίδρυση της Τέταρτης Γαλλικής Δημοκρατίας	509
Η αποκατάσταση της φιλελεύθερης δημοκρατίας στην Ιταλία	513
Ευρωπαϊκή ενοποίηση: Τα πρώτα βήματα	516
Το όραμα του ντε Γκολ: Η Πέμπτη Δημοκρατία	518
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	521

25. Η Ευρώπη αλλάζει γενιά	523
Κομμουνισμός με ανθρώπινο πρόσωπο: Τσεχοσλοβακία, 1968	524
Νεαροί επαναστάτες στη δυτική Ευρώπη	526
Γαλλία: Τα «γεγονότα του Μάη»	528
Ο φεμινισμός στη νέα γενιά	530
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	536
26. Détente, Ostpolitik, Glasnost: Μια νέα Ευρώπη	537
Αλλαγές στις διεθνείς σχέσεις: Εντάσεις και αντιξοότητες στη Σοβιετική Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες	538
Οι συνέπειες του πετρελαϊκού εμπάργκο του 1973: «Στασιμοπληθωρισμός»	539
Αναβρασμός στο σοβιετικό μπλοκ τις δεκαετίες του 1970 και του 1980	541
Η Πολωνία και η «Αλληλεγγύη»	542
Η Ostpolitik της Δυτικής Γερμανίας: Η διαχείριση του σύγχρονου καπιταλισμού	544
Γκορμπατσόφ και Glasnost, 1985-1989	547
Η αποσύνθεση της κομμουνιστικής εξουσίας	550
Από το μυστικισμό (1989-1990) στην πολιτική (1991-2012)	551
Από τη Σοβιετική Ένωση στη Ρωσική Ομοσπονδία	552
Η επανένωση της Γερμανίας	553
Η διάσπαση της Τσεχοσλοβακίας και η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας	554
Δυτική Ευρώπη: Από την Κοινή Αγορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση	555
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	558
27. Δύο αιώνες ευρωπαϊκής ιστορίας: Επίλογος και γενική αξιολόγηση	561
Η εξελισσόμενη ευρωπαϊκή ταυτότητα	563
Ευρωπαϊκές ελευθερίες και ανεκτικότητα	565
Το Ιρλανδικό Ζήτημα	566
Το Γυναικείο Ζήτημα	567
Το Κοινωνικό Ζήτημα και ο ρόλος του κράτους	567
Το Ανατολικό Ζήτημα και το τέλος των αυτοκρατοριών	568
Το Γερμανικό Ζήτημα	569
Αμερικανοποίηση, παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκό μοντέλο	571
Το Εβραϊκό Ζήτημα	572
Ο νέος εχθρός, το ισλάμ	574
Το περιβαλλοντικό κίνημα υπό τον καπιταλισμό και τον κομμουνισμό	575
Το Δημογραφικό Ζήτημα και η ευρωπαϊκή ξενοφοβία	576
Η κρίση χρέους: Τα διλήμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	578
Πρόσθετη Βιβλιογραφία	578